

Eindplan Inrichtings- en beheerplan “Sjans van Naer”

**Gemeente Leudal
Dhr. L. Goertz en dhr. Jo Heijmans**

**Plattelandscoöperatie
Ing. R. Janssen,
11 mei 2018**

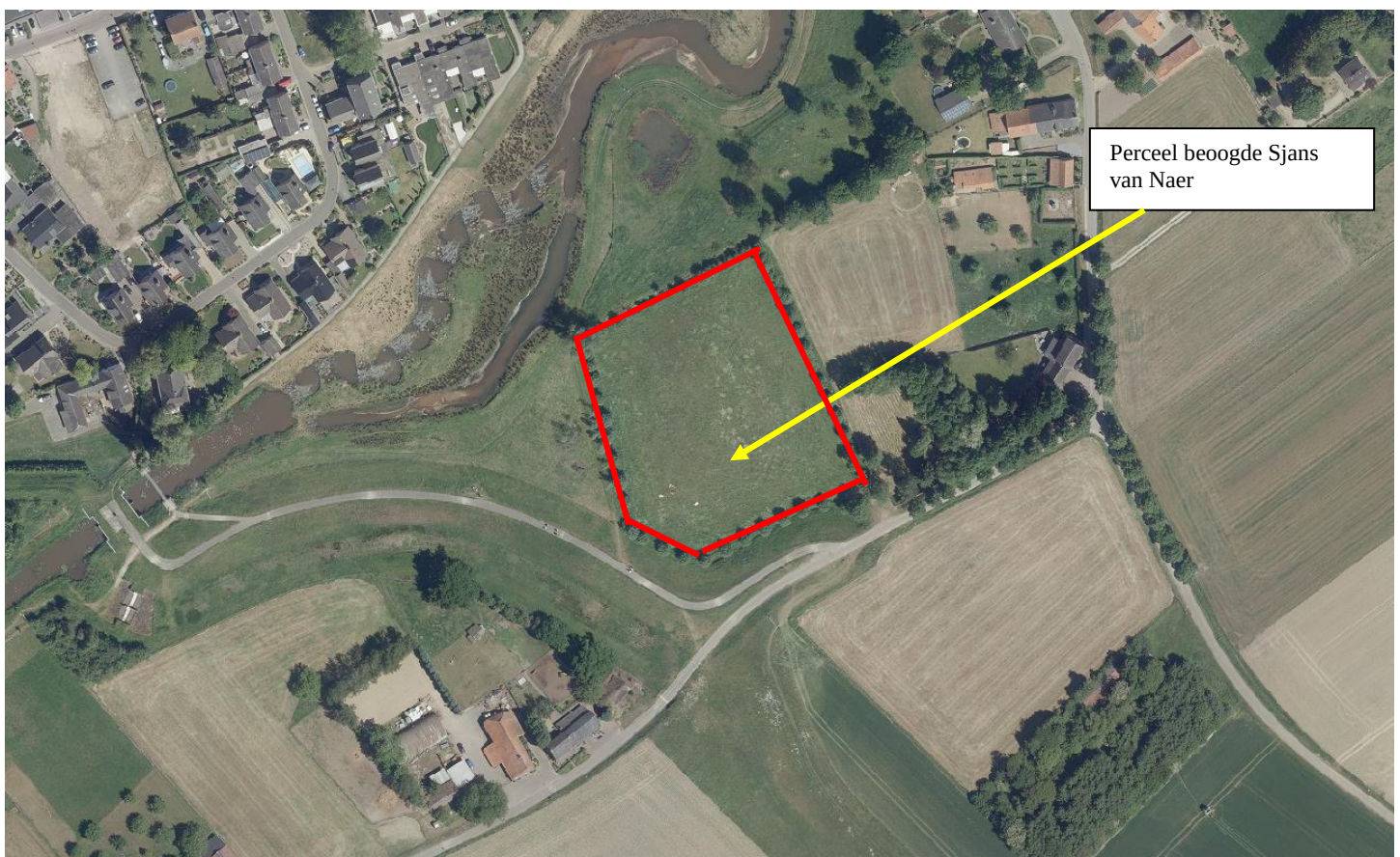
1. Inleiding

Al vanaf het jaar 2006 leeft er binnen de gemeenschap van Neer de wens om de Sjans van Naer weer in ere te herstellen. Vanuit het destijds Belvédèreproject hebben gemeente, Heemkunde vereniging werk gemaakt om het element op de kaart te zetten. Dit is ook gelukt en destijds is de Neerbeek heringericht, maar de Sjans van Naer verder niet opgepakt. Anno 2018 is het zo dat het waterschap plannen heeft om de dijken aan te passen en is dit aanleiding om hierbij het gebied van de Sjans van Naer te betrekken. De gemeente heeft dit voornemen enthousiast ontvangen en als een van de “Compensatieprojecten Buggenumse Veld” is er tijd gestoken om tot een gedragen plan te komen.

Vanuit het Waterschap is aangegeven wat de grondbehoefte voor de ophoging van het dijklichaam is en wat er aan randvoorwaarden zijn om direct grenzend aan de dijk de oorspronkelijke Sjans van Naer weer te verkrijgen. Met dit gegeven is door adviseur van de Plattelandscoöperatie actief met de Heemkundevereniging “Oos Naer” en met Jong Nederland Naer gezocht naar inrichtings- en beheermaatregelen.

Het vertrekpunt was om het gebied in zijn nieuwe situatie in ere te herstellen en het tot een “levendig” iets te maken, dus een levendige cultuurhistorie van en voor het dorp Neer.

Naast beleving, cultuurhistorie, moet het ook water-technisch kloppen en draagt een juist beheer ook bij aan de ecologische parel aan de Neerbeek.

Figuur 1: De locatie met het beoogde perceel

2. Historische basisinfo

Het perceel is al vanuit vele plannen beschreven en geanalyseerd. Zie hiervoor ook rapport “Sjans van Naer” uit 2008 opgesteld door Taken.

Belangrijkste vertrekpunt vormt de cultuurhistorische basis van de Sjans en onderstaande kaart vanuit de historie geeft de locatie weer.

Figuur 3 : De locatie vanuit historie 1880

De criteria die vanuit deze kaart en eerdere studies zijn geanalyseerd worden nu onderschreven door de mensen van Heemkundevereniging Oos Naer.

Samengevat zijn dit de volgende uitgangspunten mede ontstaan vanuit de historie:

- Schans is een onscheidbare cultureelrijke plek te midden van natte en weelderige natuur.
- Omwalling sjans met een niet te hoge wal, welke door de grasvegetatie ok recreatief beleefbaar zal zijn.
- Herkenbaarheid perceel middels gracht en de bestaande knotwilgen die het omkaderen.
- Schansterrein moet een functie hebben vanuit gebruik en belangrijk permanente informatievoorziening over cultuurhistorie en recreatieve beleving van de schans en omgeving.
- Een permanente halfopen houten constructie is als eyecatcher belangrijk en vanuit verleden wenselijk.

3. Analyse en criteria vanuit Heemkunde-vereniging en Jong Nederland

In een sessie met beide verenigingen is de beoogde inrichting en beheer aan de orde geweest en heeft onderstaande punten opgeleverd:

- Naast de inrichting is het beheer erg belangrijk; beide verenigingen geven aan wel de beheerorganisatie te willen zijn, maar dat de concrete uitvoeringszaken qua onderhoud uitgevoerd dient te worden door een bedrijf of organisatie, wat goed afgesproken moet worden.
- Sjans van Naer dient een attractieve waarde te krijgen, waar mensen heen kunnen en men iets ziet leest, beleefd en waar ook de mogelijkheid is om een activiteit te organiseren, zoals Kindervakantiewerk.
- Beheer met schapen zorgt voor een “strakkere” uitstraling (geen woeste natuur binnen de Sjans) en heeft ook een attractieve waarde.

- Knotwilgen maken gebied herkenbaar, gracht met breedte 6 meter en een wal van 6 meter en hoogte 2 meter is wenselijk.
- Wal kan fungeren als wandelpad en aanleiding om met dorp een Blote voetenpadtracé te creëren, wat aanleiding vormt hier heen te gaan.
- Omgeving sjans graag natuurlijk/ruiger, maar behoud vanaf de dijk zicht op de Schans.
- Hoekpunten Schans sterk accentueren en de entree authentiek met een ophaalbrug is wenselijk.
- Op het terrein creëren van een multifunctionele schaapskooi ten behoeve van beheer informatievoorziening en beleving en stimulans gebruik van het perceel. Een bijbehorende pluktuin van bloemen en fruit (laag) past in dit kader.

4. Analyse en criteria vanuit Waterschap Limburg

De locatie is gelegen nabij de aan te passen dijklichaam, wat op onderstaand plan staat weergegeven. Hierbij is het hydrologisch watersysteem door Waterschap beoordeeld en de randvoorwaarden Sjans. Daarnaast is de Sjans onderdeel van het watersysteem Neerbeek en dient de Sjans ten alle tijden zijn functie goed te vervullen. Vanuit analyse Movaris (29-1-2018) en Waterschap Limburg (6-10-2017) komen er de volgende zaken uit voort.

Figuur 4 : De locatie met hierop de aangepaste dijk.

De uitgangspunten die hieruit voort komen zijn:

- Met een bodemhoogte van 16,30 meter is er bij het hoogste waterpeil in de Neerbeek van 17,15 meter er 85 cm water in de gracht.
- Hoogste peil Neerbeek en laagste peil is een verschil van 30 cm.
- In de verbindingsbuis tussen gracht en Neerbeek zit een spindelschuif, zodat hoge waterpeil in de gracht behouden blijft en alvorens bij het instellen hoger peil Neerbeek, het water in de gracht met “nieuw water” te verversen.

- Maaiveldhoogte locatie is gemiddeld 17,70 meter.
- Buiten de invloedzone van de dijk is het wenselijk om de grachtbodem op een hoogte te maken van 15,30 meter, waarmee deze meer (ca 1,80 meter diepte) water bevat en dichtgroei voorkomen wordt.
- In kader van archeologisch onderzoek tbv de dijk is het noodzakelijk ook het gebied van de Sjans mee te nemen, zodat dit effectiever is. De opdracht archeologisch onderzoek Sjans wordt gekoppeld aan archeologisch onderzoek in het kader van de dijkversterking. Aannemer Waterschap Limburg dient dit in het werk mee te nemen. In begroting staat het vernoemd als PM kosten en wordt in opdracht aannemer Waterschap Limburg wordt deze actie meegenomen.
- Bereikbaarheid Sjans kan niet meer direct vanuit openbare weg en dient er gebruik te maken van recht van overpad aangrenzende eigenaar.
- Zorg dat er een gesloten grondbalans is.

5. Visie inrichting en beheer Sjans van Naer

De visie voor het gebied is om in de nieuwe situatie de Sjans weer terug te brengen en dit te laten ontwikkelen tot een gebied, waar historie, beleving, educatie, ecologie en dorp mekaar treffen. Een gebied dat aanleiding is om heen te gaan en om als vereniging een activiteit te ontplooiën.

Door de gracht weer te maken met breedte van 6 meter en bodemhoogte van 15,30 meter en taluds gracht van 1: 1 ontstaat er een blijvend watervoerend element.

De ligging van de gracht nabij de nieuwe dijk dient afgesteemd te worden vanuit de gegevens die voortkomen uit de berekening De bestaande knotbomen kunnen behouden blijven (aan de dijkzijde worden deze verzet) en geven het al meteen herkenbaarheid. De bestaande greppel zal hierdoor niet meer aan de orde zijn.

De zone tussen dijk en gracht wordt omgevormd tot een “ruiger” gebied met enkele bosschages. Het beheer van deze knotbomen is elke 3 jaar knotten, takken verwerken als houtril en het voorterrein een keer per 2 jaar maaien, zodat de openheid tussen de bosschages behouden blijft, dus hiermee zicht op de Sjans.

De grondwallen met een hoogte van 2 meter en breedte van 6 meter aan de voet hebben een taluds van 1: 1, zodat de kruin een breedte heeft van 2 meter. Door de hoekpunten van de Sjans te accentueren met zware palen, wordt de vesting sfeer benadrukt.

De wallen worden voorzien van een kruidenrijke vegetatie en deze wordt ieder jaar 1 keer gemaaid om verruiging te voorkomen. Verder zal het gehele gebied met schapen worden begraaasd, zodat een half-cultuurlijk wekje ontstaat.

Door op de kruin een pad te creëren, zijnde en gemaaide strook, wordt het geheel toegankelijk en beleefbaar. Hierbij is het voornemen dit pad een extra functie te geven, zoals het genoemde Blote voetenpad, wat een extra attractieve waarde heeft, maar wel beheerd moet worden en gedragen door de verantwoordelijke.

Bij de attractieve waarde en begrazing met schapen past de schaapskooi, die een belevings-informatiepunt vormt en vetrekpunt deelname Blote voetenpad.

Nabij deze schaapskooi een pluk-fruituin, waar mensen kunnen vertoeven/zitten en reden hebben deze plek te bezoeken. Ook dit is iets dat vanuit beheer goed geregeld moet zijn, dat er een verantwoordelijke organisatie dit uitvoert.

Tenslotte vormt de ophaalbrug met toegangsbord de eyecatcher voor voorbijgangers om dit gebied te bezoeken en er iets op te steken. Deze wordt uitgevoerd op gelijke wijze als de ophaalbrug van de Onderste Schans te Helden.

Qua waterbeheer komt er een buis tussen gracht en Neerbeek op een hoogte van 16.00 meter, onderkant buis, met een spindelschuif, waarmee de buis gedicht kan worden en het water vastgehouden wordt. Om moment dat de Neerbeek weer een hoger peil 17,15 meter krijgt, zal de gracht gevuld worden met vers water uit de Neerbeek, zodat “dood” water voorkomen wordt. De beheerorganisatie moet deze handeling goed organiseren.

Gezien de inrichting en beheer van de Sjans van Naer kan gesteld worden dat hiermee een historische parel aan de Neerbeek ontstaat, dat een uitnodigende aanleiding vormt dit actief te gebruiken en in een historische setting er heel veel van te leren en beleven.

Onderstaand het uitgewerkte plan, de doorsnede, waarna dit is uitgewerkt in de maatregelen en de kostenraming.

Fasering

De inrichting wordt opgesplitst in twee fases.

Fase 1: Aankoop perceel, grondwerk (incl. spindelschuif) realisatie Sjans en aanplant knotwilgen.

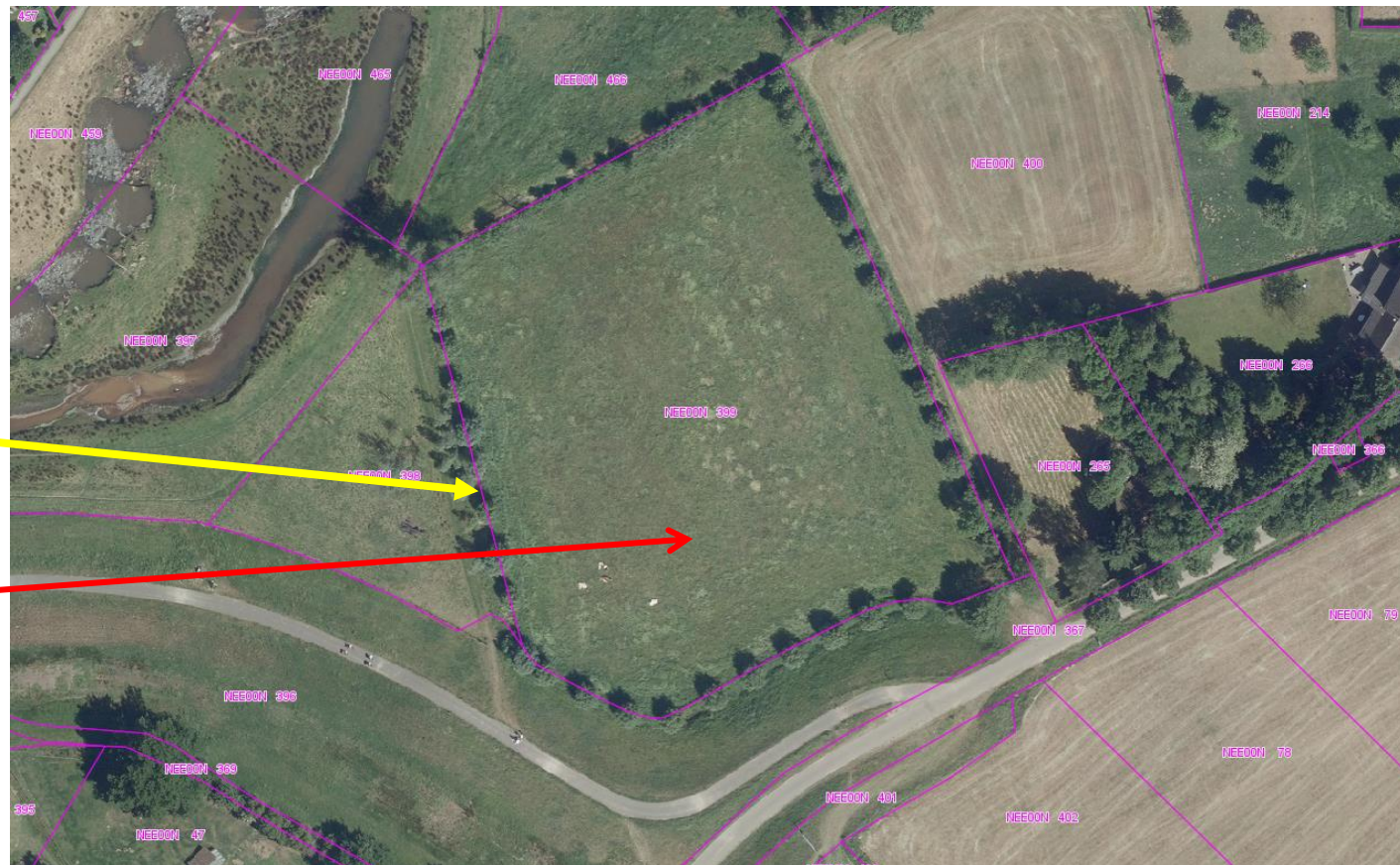
Fase 2: Verdere inrichting met brug, hoekpalen, schaapskooi, aanplant bosschages en inrichting en Blote voetenpad.

Voorgaande wordt gedaan om voortgang te behouden, zodat fase 1 snel gerealiseerd kan worden en fase 2 nog een onderwerp vormt voor de belangengroepen dit verder vorm te geven en hier de definitieve begroting op aan te passen.

Op deze manier zal fase 1 onderdeel zijn van de opdracht aan de aannemer totale dijkproject en zal dus fase 2 hier niet toe behoren.

Huidige buitengrens
Sjans

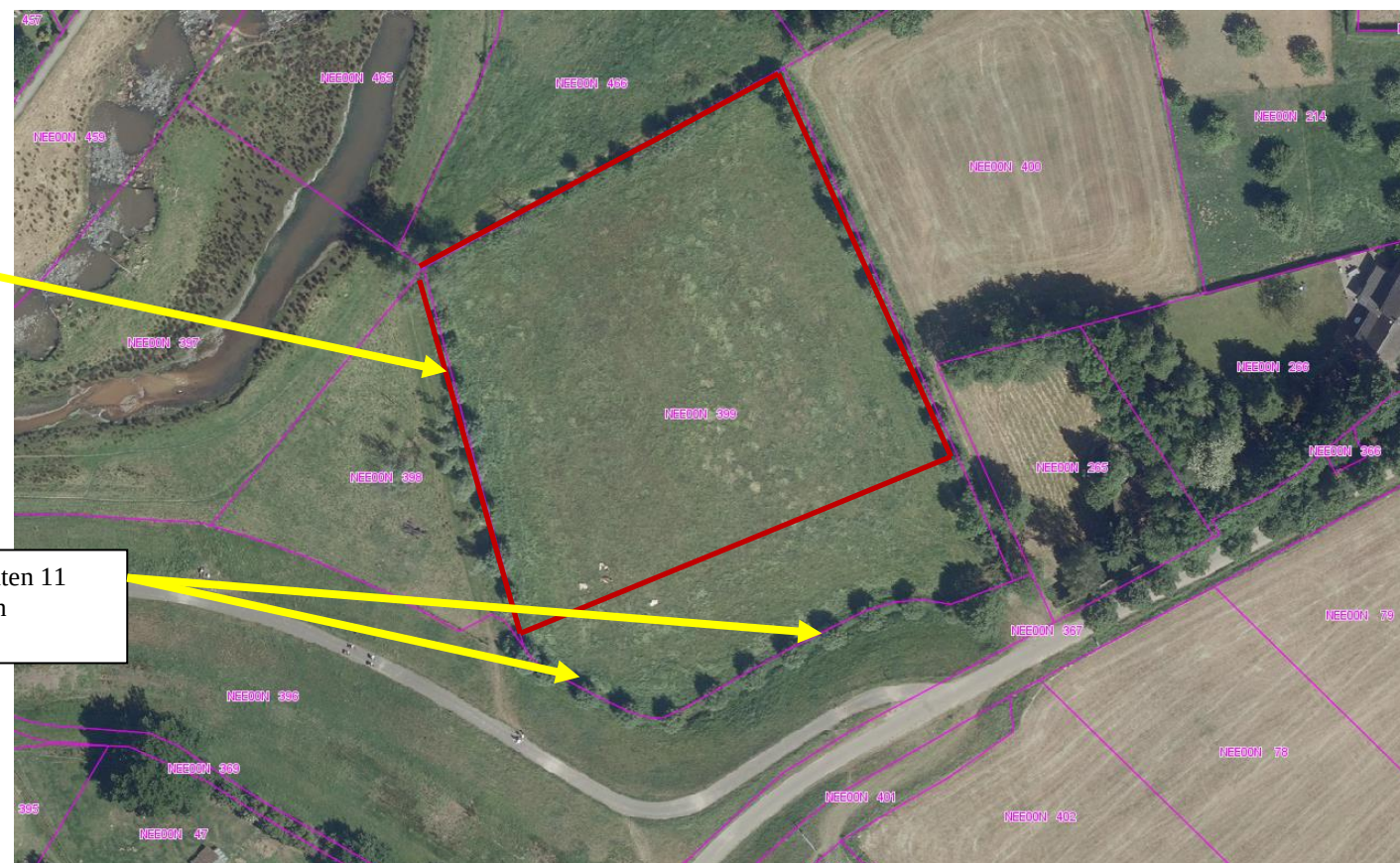
A: Aankoop van
gehele perceel Sjans

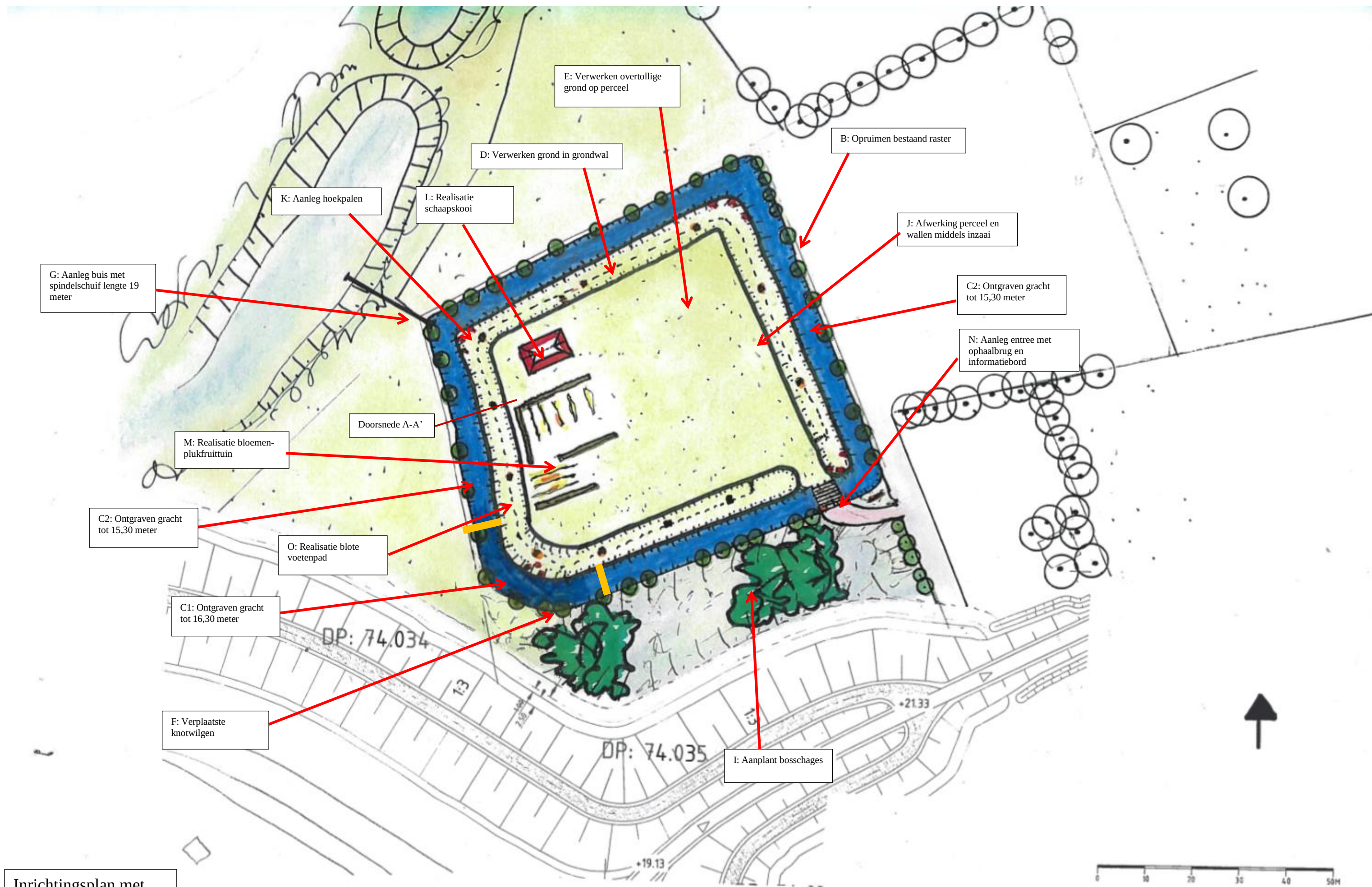
Bestaande situatie Sjans

Nieuwe buitengrens
Sjans

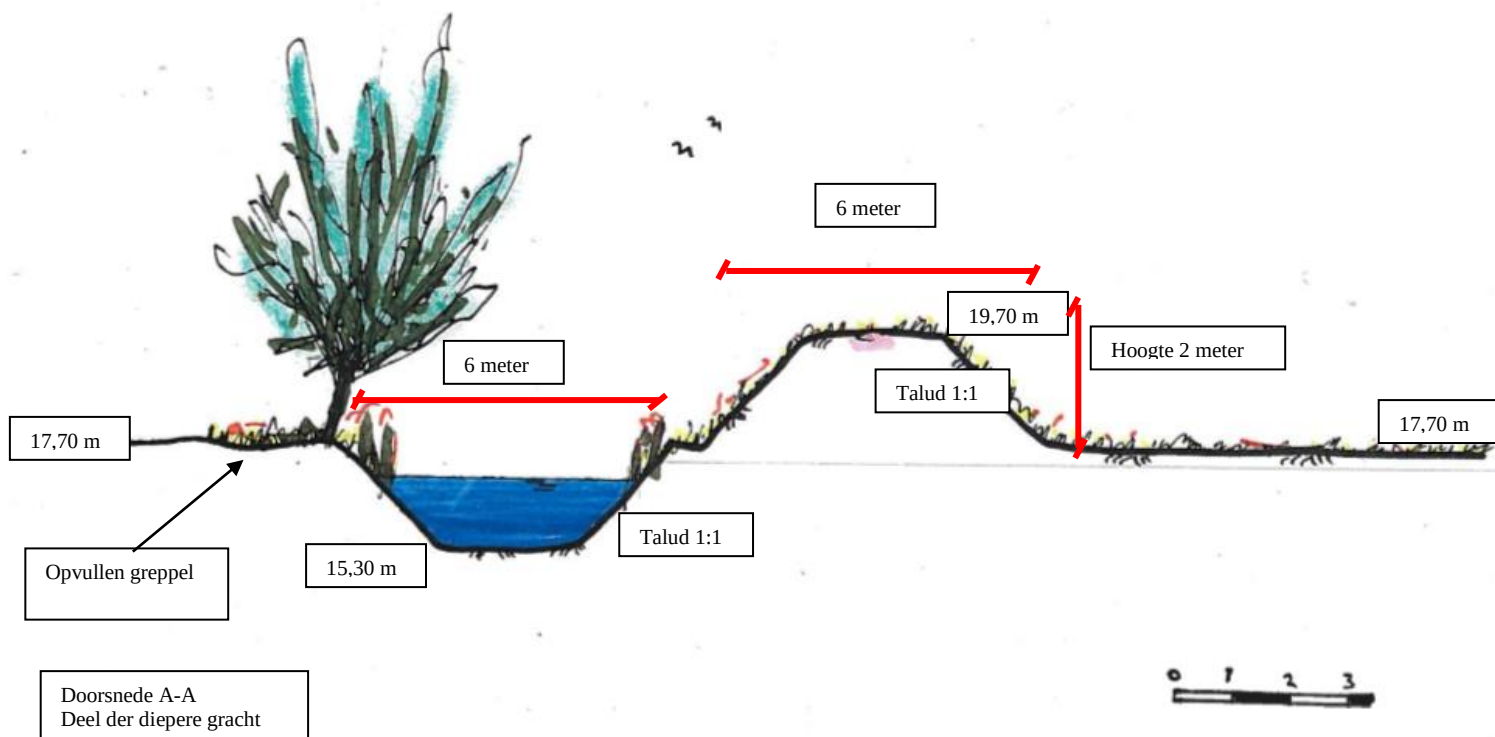
Te verplanten 11
knotbomen

Nieuwe situatie Sjans

Inrichtingsplan met maatregelen

3. Inrichtingsmaatregelen fase 1 en fase 2

Onderstaand de werkzaamheden zijn qua inrichting aan de orde en staan ook zo verwerkt in de kostenraming.

Grondaankoop:

A) Aankoop perceel

Momenteel is het perceel NEE000N399 in eigendom van een agrarische ondernemer en zal verworven moeten worden. Met een grootte van 8470 m² en een taxatiewaarde van de taxateur Waterschap (dhr. Nijskens) van €6,50/m² komt dit neer op €55.055,-

Inrichting fase 1:

B) Opruimen bestaand raster

Rond het perceel wordt raster opgeruimd en afgevoerd.

C) Grondwerkzaamheden graven gracht

Dit is op te splitsen in de graafwerkzaamheden en de verwerking grond tot het wallichaam. Ontgraven van de gracht bestaat uit deel ondiepere gracht (lengte komt voort vanuit de stabiliteitsberekening aannemer) met bodemhoogte 16,30 meter en het overige (260 meter) met een bodemhoogte van 15,30 meter. De doorsnede geeft weer hoe het profiel eruit zal komen te zien. Vanuit de definitieve stabiliteitsberekening zal duidelijk zijn wat de hoeveelheid te ontgraven grond zal zijn.

D) Verwerken grond tot grondwal

Met de wal met een voetbreedte van 2 meter, hoogte 2 meter en taluds 1:1 is bijna alle te ontgraven grond toe te passen op de wal er hier te profileren.

E) Verwerking overige grond op terrein

De overige grond geraamd zijnde 200 m³ wordt verwerkt op het perceel.

F) Verplaatsen bestaande knotwilgen

Hier staan 11 knotbomen die na knotten in november verplaatst moeten worden.

G) Aanleg buis 19 meter met spindelschuif

Hier wordt deze gerealiseerd met een doorsnede van 40 cm om het na te streven watersysteem te kunnen reguleren.

H) Inzaai graskruidenmengsel op de grondwal en de ontgraven gracht.

Om een stevig dijkmengsel te verkrijgen wordt hier een graskruidenmengsel ingezaaid. Hier

Tabel 3.7.1 Mengsels voor Dijk

Mengselaanduiding	D 1	D 2
Samenstelling:		
Engels raaigras (laat doorschietend) (Rassenlijst 2018)*	40 %	
Engels raaigras (Sport of Gazon)		10 %
Veldbeemdgras (Sport of Gazon)	25 %	30 %
Roodzwenkgras met fijne uitlopers (Gazon)	15 %	30 %
Roodzwenkgras met forse uitlopers (Gazon)	10 %	30 %
Witte cultuurklaver (Rassenlijst 2018)*	10 %	
Zaaizaadhoeveelheid in kg/ha	100 - 125	100 - 125

* De rassen dienen vermeld te zijn in de Aanbevelende Rassenlijst 2018

Hier wordt mengsel D1 bedoeld, dat een dichtere zode creëert en afspoeling voorkomt.

Archeologisch onderzoek:

Het archeologisch onderzoek voor de realisatie Sjans zal meegenomen worden bij het archeologisch onderzoek dijkwerkzaamheden en de kosten hiertoe zijn voor dit Sjans project. Dit komt ook te staan in de VSP.

Inrichting fase 2:

I) Aanplant bosschage

Tussen dijk en gracht worden enkele bosschage gerealiseerd van totaal 400 m² met totaal 180 stuks bosplantsoen. De struikenzone bestaat uit de volgende soorten:

Aantal per groep			
20 %	Rhamnus frangula	Vuilboom	5
15 %	Cornus sanguinea	Gewone kornoelje	2
5 %	Corylus avalana	Gewone Hazelaar	3
15 %	Salix aurita	Geoorde wilg	3
25 %	Viburnum opulus	Gelderse Roos	5
20 %	Euonymus europaeus	Kardinaalsmuts	4

J) Aanleg hoekpalen

Op de grondwal worden in elke hoek een 3-tal zware Robiniapalen gezet met een lengte van 4 meter die 1,50 meter in de grond gaan. Palen zijn geschild en verder vrij natuurlijk. Dikte paal doorsnede 20 cm.

K) Realisatie schaapskooi

Dit element kan ism vrijwilligers worden gemaakt en dan zijn de kosten te overzien. Er wordt uitgegaan van een beperkte inzet vrijwilligers, wat dus uiteindelijk mee kan vallen en kosten beperkt zijn.

L) Realisatie Pluk-fruittuin

Door deze zone te bewerken, hagen met fruit aan te planten en andere eetbare soorten ontstaat er een voedselbosidee en dit te combineren met een bloemenpluktuin trekt vele mensen.

M) Aanleg ophaalbrug en informatiebord

Onderstaande foto's geven weer op welke manier dit gerealiseerd dient te worden.

Een goed voorbeeld hiertoe vormt de Onderse Schans te Helden. Vanuit de werkgroep is aangegeven dat de brug niet daadwerkelijk “opgehaald” hoeft te worden, daar dit erg duur is en niet vaak zal gebeuren. Vandaar zijn dure landhoofden niet aan de orde, waar het niet bewegend brugdek op moet rusten.

N) Realisatie Blote Voetenpad

Dit onderwerp is lastig, daar de inzet van vrijwilligers hier noodzakelijk is en de kosten op deze manier beperkt zijn tot te materialen. Dit zal door de beheerorganisaties: Heemkunde, Jong Nederland en Kindervakantiewerk nader uitgewerkt worden.

4: Beheermaatregelen en kostenraming

Beheer voor de komende 15 jaar:

Onderstaand de werkzaamheden en de geraamde kosten excl. BTW.

Voor het duurzame beheer van het geheel wordt gerekend met de geraamde ervaringskosten die gemaakt worden.

- B1: Het betreft de snoei van de knotwilgen iedere 3 jaar zijnde 60 stuks en beheernorm € 9,65 st/jaar. Dit is € 580,-/jaar.
- B2: Het beheer van de wallen en grasweide met 1 x per jaar maaien en afvoeren in met deze omstandigheden prijzig en kost € 600,-/jaar.
- B3: Begrazingsbeheer in de zomermaand juli en najaar september kost € 400,-
- B4: Verdere snoeiwerk bosschage en fruittuin is geraamd op € 200,-/jaar
- B5: Tenslotte het verdere beheer, toezicht, vernielingen, opruimen etc. is een geraamde post van € 1000,00/ jaar voor een vereniging of samenwerkingsverband verenigingen.

5: Kostenraming grondaankoop, inrichtingsmaatregelen en beheermaatregelen

Om de verschillende onderdelen weer te geven zal dit net zoals de beschreven maatregelen opgesplitst worden in de drie onderdelen en de 2 fases bij de inrichting.

Grondaankoop:

Geraamde kosten

A) Aankoop perceel	€ 55.000,-
--------------------	------------

Inrichting Fase 1:

Geraamde kosten

B) Opruimen bestaand raster	€ 1.000,-
C) Grondwerkzaamheden graven gracht	€ 12.475,-
D) Verwerken grond tot grondwal	€ 3.375,-
E) Verwerking overige grond op terrein	€ 500,-
F) Verplaatsen bestaande knotwilgen	€ 1.100,-

G) Aanleg buis 19 meter met spindelschuif	€1.200,-
H) Inzaai graskruidenmengsel	€ 800,-
Totale kosten inrichting fase 1	€20.450,-
Inrichting Fase 2:	Geraamde kosten
I) Aanplant bosschage	€250,-
J) Aanleg hoekpalen	€1.500,-
K) Realisatie schaapskooi	€ 65.000,-
L) Realisatie Pluk-fruittuin	€800,-
M) Aanleg ophaalbrug en informatiebord	€5.000,-
N) Realisatie Blote Voetenpad	€ 5000,-
Totale kosten inrichting fase 2	€77.550,-
Totale geraamde kosten inrichting fase 1 en 2	€98.000,-

Beheerkosten voor de komende 15 jaar:

B1: Beheer knotbomen	€ 580,-
B2: Maaibeheer wallen en weide	€600,-
B3: Begrazingsbeheer	€ 400,-
B4: Snoei bosschage en fruit	€ 200,-
B5: Overig beheer	€ 1000,-
Totale kosten beheer per jaar ex btw	€2.780,-

6 . Conclusie

Bovenstaand plan geeft de onderbouwing van de inrichting in de twee fases weer met de te nemen maatregelen en de geraamde kosten van de fasen 1 en 2.

Naast de inrichtingskosten is ook een raming gemaakt van het beheer van het gebied, dat nog nader afgestemd wordt wie dit gaat doen en het voorstel is de middelen hier voor een langere tijd te reserveren. De termijn van 15 jaar is hierbij reeds benoemd.

Plattelandscoöperatie
Dhr. Ing. Ron Janssen
11 mei 2018